

Standard péče na pracovištích zajišťujících diagnostiku a léčbu poruch spánku:

Pracoviště zajišťující diagnostiku a léčbu poruch spánku - 2 typy podle úrovně poskytované péče:

1. Centrum diagnostiky a léčby poruch spánku akreditované Českou společností pro výzkum spánku a spánkovou medicínu (ČSVSSM) – pracoviště, které je schopno diagnostikovat všechny základní poruchy spánku (seznam - mezinárodní klasifikace poruch spánku ICSD). Splňuje pravidla akreditace České společnosti pro výzkum spánku a spánkovou medicínu, které odpovídají pravidlům akreditace navrženým Evropskou společností pro výzkum spánku. Kromě diagnostiky a eventuelně léčby je schopno provádět praktické školení lékařů a středních zdravotnických pracovníků v oboru poruch spánku (spánkové medicíny).

2. Spánková laboratoř s vymezenou působností akreditovaná ČSVSSM – pracoviště zajišťující diagnostiku vybraných poruch spánku.

1. Centrum diagnostiky a léčby poruch spánku akreditované ČSVSSM (dále Centrum)

Vedoucí Centra:

Lékař s odborností somnologa.

Vzdělání somnologa garantuje ČSVSSM.

Vedoucí Centra diagnostiky a léčby poruch spánku je samostatná funkce.

Střední zdravotnický personál Centra:

Laborant spánkové laboratoře

Vzdělání – střední nebo vysokoškolské v oboru zdravotní sestra / EEG laborant

Znalosti nad rámec znalostí zdravotní sestry:

- základní znalosti o poruchách spánku a bdění a jejich diagnostice a léčení
- polysomnografie - PSG (technika registrace, schopnost interpretace záznamů), měření denní spavosti
- polygrafie - PG
- principy a obsluha CPAP, titrace CPAP on-line a pomocí samonastavujícího se CPAP
- principy a obsluha BiPAP a jeho použití a titrace
- znalost základních dotazníků a škál

Jeden střední zdravotnický pracovník ve službě zodpovídá maximálně za 4 diagnostické PSG nebo 2 PSG s titrací léčby CPAP on-line nebo 2 PSG kojenců a malých dětí

Lékařská služba je dostupná 24 hodin (v době provozu Centra).

Neakutní konziliární spolupráce:

Pneumolog, včetně funkčního vyšetření (spirometrie), neurolog, otorhinolaryngolog, psychiatr, psycholog, stomatolog, kardiolog, obecný internista, pediatr.

Dispozice a minimální vybavení Centra:

Centrální místnost. Místnost, ze které laborant sleduje a řídí vyšetření. Pokoje nemocných nejsou vzdáleny.

Pokoj nemocného při PSG: Jednolůžkový samostatný pokoj. Dobré zatemnění (nejen jednoduchý závěs). Zvukotěsnost. Možnost osvětlení. Stálá a příjemná teplota. Doporučuje se zvuková izolace toalet a vodovodů.

Analyzační část vyšetřovacích přístrojů je umístěna mimo pokoj nemocného, stejně tak jako všechny části vyšetřovacích zařízení, které by mohly zvukem nebo pohybem nemocného rušit a které je možné umístit do jiné místnosti.

Povinné přístrojové vybavení:

1. Polysomnografie- viz kalkulační list výkonu. Minimální charakteristika PSG:
 - 2 svody elektroencefalografie (EEG)
 - 2 svody elektrookulografie
 - povrchová EMG m. mentalis nebo m. submentalis
 - záznam dýchacích pohybů hrudníku
 - záznam dýchacích pohybů břicha
 - záznam proudu vzduchu před nosem a ústy (případně tlaku v nose)
 - Saturace hemoglobinu kyslíkem
 - EKG (minimálně 1 svod)
 - povrchová EMG mm. tibiales anteriores dex. et sin.
 - kvantitativní záznam dýchacích zvuků
2. Zařízení pro titraci tlaku CPAP při PSG nebo při PG (on-line titrace)
3. Samonastavující se CPAP, event. v kombinaci s off-line PG (Stardust...)
4. BiPAP
5. Synchronní videoaudioregistrace za infračerveného osvětlení alespoň u jednoho lůžka vybaveného PSG

Činnosti, které Centrum provádí:

- Klinická diagnostika poruch spánku a bdění a případně jejich léčba
- Polysomnografie – PSG (noční i denní) s trvalým dohledem laboranta nebo pověřené přiměřeně vyškolené osoby (služby). Služba sleduje registraci a průběžně opravuje případné chyby v registraci. Pečuje o monitorovaného nemocného, případné akutní změny jeho zdravotního stavu řeší do příchodu lékaře, kterého podle závažnosti stavu přivolává. PSG je jednou ze základních podmínek akreditace.
- Titrace a retitrace CPAP on-line a s pomocí samonastavujícího se CPAP
- Titrace a zahájení léčby BiPAP
- Test mnohočetné latence usnutí (MSLT) a test udržení bdělosti (MWT),
- Administrace a zhodnocení spánkového deníku a spánkových dotazníků a škál
- Základní psychologická diagnostika vztahující se ke spánku a jeho poruchám

Další činnosti, které nejsou podmínkou udělení akreditace:

Polygrafie on-line a off-line (např. PolyMESAM, Somnocheck, Stardust...) viz kalkulační list výkonu „Víceparametrová monitorace syndromu spánkové apnoe“)

Aktigrafie

Další objektivní metody testování bdělosti

Měření jícnového tlaku

Neinvazivní kontinuální měření tlaku

Kapnografie, transkutánní pO₂, pCO₂

Pneumotachograf

PSG s více EEG svody

Dokumentace, archivace:

Poruchy spánku jsou klasifikovány dle ICSD (aktuálně platné verze).

Závěry laboratorních vyšetření jsou založeny na vizuálním hodnocení registrovaných parametrů.

Propouštěcí zpráva nebo zpráva ošetřujícímu lékaři musí obsahovat všechny relevantní informace o vyšetřovaných parametrech (nestačí tedy jen např. počet apnoí při provedené PSG).

Zpráva z vyšetření by měla být k dispozici v přiměřené době (doporučeno do 4 týdnů).

Minimální doba archivace záznamů je 5 let a písemné dokumentace 10 let.

Udělení akreditace:

Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Centra a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti Centra (alespoň dva z případů musí být vyšetřeni polysomnograficky). K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. Případné cestovní výlohy spojené s místním šetřením hradí žádající pracoviště. ČSVSSM uděluje akreditaci pracovišti na 5 let. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykázat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

2. Spánková laboratoř s vymezenou působností akreditovaná ČSVSSM (dále Laboratoř)

Vedoucí Laboratoře:

Lékař s odborností somnologa s vymezenou působností dle poskytované péče.

Vzdělání somnologa s vymezenou působností dle poskytované péče garantuje Česká společnost pro výzkum spánku a spánkovou medicínu. Teoretické znalosti jsou vyžadovány ve stejném rozsahu jako u somnologa, ale praktické dovednosti jsou vyžadovány dle spektra poskytované péče.

Střední zdravotnický personál Laboratoře:

Laborant spánkové laboratoře

Vzdělání – střední nebo vysokoškolské v oboru zdravotní sestra / EEG laborant

Znalosti nad rámec znalostí zdravotní sestry: principy a praxe vyšetřovací a terapeutické metody v Laboratoři používané.

Pokoj nemocného při PSG nebo on-line PG:

Jednolůžkový samostatný pokoj se zajištěním přiměřeného komfortu pro pacienta.

Dokumentace, archivace:

Poruchy spánku jsou klasifikovány dle mezinárodní klasifikace ICSD (podle aktuálně platné verze).

Propouštěcí zpráva nebo zpráva ošetřujícímu lékaři musí obsahovat všechny relevantní informace o vyšetřovaných parametrech.

Minimální doba archivace záznamů je 5 let a písemné dokumentace 10 let.

Udělení akreditace:

Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Centra a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti Centra. K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. Případné cestovní výlohy spojené s místním šetřením hradí žádající pracoviště. ČSVSSM uděluje akreditaci pracovišti na 5 let. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykázat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

Sít' Center diagnostiky a léčby poruch spánku akreditovaných ČSVSSM

Ve Spolkové republice Německo je 300 pracovišť, která splňují jak navržená Evropská akreditační pravidla a byly již akreditovány přísnějšími pravidly Německé společnosti pro spánkovou medicínu na 80 miliónů obyvatel; podobné počty spánkových pracovišť jsou i v jiných rozvinutých zemích. Proto v ČR je odpovídající počet Center diagnostiky a léčby poruch spánku akreditovaných ČSVSSM 35.

Prim MUDr Jana Vyskočilová
místopředseda ČSVSSM

Prof. MUDr Karel Šonka, DrSc
předseda ČSVSSM

Praha, 10.6. 2005